

İŞYERİ BİLDİRGESİ ve İŞYERİNİN TESCİLİ

PLACE OF BUSINESS NOTICE AND ITS REGISTRATION

Akın ŞİMŞEK^(*)

ÖZ

Çalışma hayatında işyeri kavramı uygulama alanına göre farklı tanımlamalara tabi tutulmuştur. Genel olarak da işyerinde üretilen mal veya verilen hizmet ile nitelik yönünden bağlılığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen işyerine bağlı yerler, dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden veya meslek eğitimi yerleri, avlu ve büro gibi diğer eklentiler de işyerinden sayılmaktadır. İşyeri bildirim üzerine Sosyal Güvenlik Kurumunca tescil edilmeleri ile varlık kazanmaktadırlar. İşyerinin bildiriminin süresinde yapılmamasında da işverenler idari para cezasına maruz kalmaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: İşyeri, işveren, bildirim, tescil

ABSTRACT

The concept of business place has different definitions in business life. Generally, places where products are produced and service is provided and are under the same management, and outlying buildings for relaxation, nursing, food, sleep, having shower, examination and maintenance, physical and vocational education, courtyard and bureau are considered as business place. Business places obtain legal existence once they are registered by the Social Security Institution. If they are not notified in legal times, then employers are imposed administrative fines.

Keywords: Business place, employer, notice, registration

1- GİRİŞ

İşyeri ve işveren kavramları çalışma hayatında sosyal güvenlik, iş kanunu, iş sağlığı ve güvenliği gibi uygulama yasasına göre farklı değerlendirmelere tabi tutulmuş ve işverenlerin sorumlulukları ve

^(*) Kamu Yönetimi Uzmanı, Rekabet Kurumu, İdari Koordinatör

maruz kalacakları idari para cezaları da her yasada farklı olarak belirlenmiştir. İşyerleri tescil edilmele-ri ile var olmakta ve işyerinin tescili için de Sosyal Güvenlik Kurumuna usulüne uygun olarak bildiril-mesi gerekmektedir. Usulüne uygun olarak süresinde bildirim yapılmayan işyerleri için de işverenlere ve diğer sorumlulara mali cezai yaptırımlar uygulanmaktadır.

Bu çalışmada 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu kapsamında işyeri bildirdiğinin verilmesi ile işyerlerinin tescili ile uygulamalara yer verilecektir.

2- İŞYERİ KAVRAMI

Çalışma ve sosyal güvenlik alanında “işyeri” kavramı farklı tanımlamalar ile ifade edilmektedir. Sosyal Güvenlik alanı ile ilgili olarak işyeri sigortalı sayılanların maddi olan ve olmayan unsurlar ile birlikte işlerini yaptıkları yerler olarak tanımlanmıştır. Ayrıca işyerinde üretilen mal veya verilen hizmet ile nitelik yönünden bağılılığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen işyerine bağılı yerler, dinlen-me, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden veya meslek eğitimi yerleri, avlu ve büro gibi diğer eklentiler ile araçlar da işyerinden sayılmaktadır.

Çalışma hayatında ise İş Kanunu açısından bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişiye işçi, işçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişiye yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlara işveren, işçi ile işveren arasında kurulan ilişkiye iş ilişkisi denmekte olup, işveren tarafından mal veya hizmet üretmek amacıyla maddî olan ve olmayan unsurlar ile işçinin birlikte örgütlendiği birime işyeri denmektedir. Ayrıca bu kapsamda işverenin işyerinde ürettiği mal veya hizmet ile nitelik yönünden bağılılığı bulu-nan ve aynı yönetim altında örgütlenen yerler (işyerine bağılı yerler) ile dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden ve meslekî eğitim ve avlu gibi diğer eklentiler ve araçlar da işyerinden sayılmaktadır. İş Kanunu uygulamasında işyeri, işyerine bağılı yerler, eklentiler ve araçlar ile oluşturulan iş organizasyonu kapsamında bir bütün olarak kabul edilmektedir.

İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri ile ilgili olarak 6331 sayılı Kanunun uygulamasına ilişkin olarak ise işyeri mal veya hizmet üretmek amacıyla maddi olan ve olmayan unsurlar ile çalışanın birlikte ör-gütlendiği, işverenin işyerinde ürettiği mal veya hizmet ile nitelik yönünden bağılılığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen işyerine bağılı yerler ile dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden ve mesleki eğitim yerleri ve avlu gibi diğer eklentiler ve araçları da içeren organizasyon olarak tanımlanmaktadır.

Sosyal güvenlik alanında 5510 sayılı Kanun uygulamasında işveren 4/1-a ve 4/1-c sigortalısı sayılan kişileri çalıştıran gerçek veya tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlar olarak tanım-lanmıştır. İşveren vekili ise işveren adına ve hesabına, işin veya görülen hizmetin bütünüünün yönetim görevini yapan kimsedir. İşveren vekili ve İş Kanununda tanımlanan geçici iş ilişkisi kurulan işveren, işveren ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur. Bir işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin bir işte veya bir işin bölüm veya eklentilerinde, iş alan ve bu iş için görevlendirdiği sigortalıları çalıştıran üçüncü kişiye ise alt işveren denmektedir. Sigortalılar, üçüncü bir kişinin aracılığı ile işe girmiş ve bunlarla sözleşme yapmış olsalar dahi, asıl işveren alt işveren ile birlikte sorumludur.

3- İŞYERİ BİLDİRGESİNİN VERİLMESİ

İşveren, örneği Sosyal Güvenlik Kurumunca hazırlanan işyeri bildirdiğini en geç sigortalı çalıştır-

maya başladığı tarihte Sosyal Güvenlik Kurumuna vermekle yükümlüdür. Genel prensip olarak Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin¹ 27. maddesi uyarınca uyarınca işyerinde 4/1-a veya 4/1-c sigortalısı çalıştıranlar sigortalı çalıştırılan bir işyerini devir alan ya da bu nitelikte işyeri kendisine intikal eden işveren, işyeri bildirgesini Sosyal Güvenlik Kurumuna e-sigorta ile göndermek zorundadır. Ancak 4/1-a sigortalısı çalıştıran işverenlerce düzenlenecek işyeri bildirgeleri e-sigorta ile alınması sağlanıncaya kadar, Sosyal Güvenlik Kurumuna elden verilmekte veya posta yoluyla gönderilebilmektedir.

Sosyal Güvenlik Kurumu web sayfasında yayımlanan İşyeri Bildirgesinin e-Sigorta Kanalıyla Gönderilmesine İlişkin Duyuru² ile de işveren işlemlerinin kolaylaştırılması ve işlemlerin elektronik ortama taşınması amacıyla halen kağıt ortamında Sosyal Güvenlik Kurumunun ilgili sosyal güvenlik merkezine verilmekte olan işyeri bildirgelerinin pilot bölge seçilen Ankara ilinde (isteğe bağlı olarak), e-Sigorta kanalıyla internet üzerinden alınabildiği, söz konusu uygulamanın Türkiye genelinde işlem yapan tüm sosyal güvenlik il müdürlükleri/sosyal güvenlik merkezleri için elektronik ortamda alınabilmesine imkan sağlayan program çalışmalarının tamamlandığı bildirilmiştir. Duyuruda ayrıca yer alan bilgilere göre de bahse konu uygulama vasıtasıyla ilk defa sigortalı çalıştırmaya başlayan işverenlerce halen Sosyal Güvenlik Kurumuna kağıt ortamında verilen işyeri bildirgeleri bundan böyle (isteğe bağlı olarak) Türkiye genelinde elektronik ortamda gönderilebilmektedir. İşyeri bildirgelerinin Sosyal Güvenlik Kurumuna e-Sigorta kanalıyla gönderilebilmesi için öncelikle bildirgeyi düzenleyecek kişiye ilişkin T.C. kimlik no, nüfusa kayıtlı olduğu il, cilt no ve doğum yılı bilgilerinin sisteme girilmesi gerekmektedir. Bildirgeyi düzenleyecek olan kişiye ilişkin bilgilerin sisteme girilmesinin ardından, işverenin tüzel kişilik koduna bakılarak,

- Gerçek kişi,
- Kamu tüzel kişisi,
- Özel hukuk tüzel kişisi,
- Adi ortaklık,
- Apartman yöneticiliği

olarak beş farklı şekilde işyeri bildirgesi düzenlenebilmektedir. İşyeri bildirgelerinin düzenlenmesi sırasında, gerçek kişi işverenlerin T.C. kimlik numarasının, tüzel kişi işverenlerin ise vergi kimlik numarasının sisteme girilmesi zorunludur. İşyeri bildirgelerinin elektronik ortamda düzenlenmesinin ardından işyeri bildirgesi ilgili sosyal güvenlik merkezine elektronik ortamda intikal ettirilmeyle birlikte, tescil edilecek işyeri için Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 29. maddesinde belirtilen belgelerle birlikte 7 gün içinde ilgili sosyal güvenlik merkezine müracaat edilmesi gerekmektedir. İşyeri bildirgelerinin Sosyal Güvenlik Kurumuna e-Sigorta kanalıyla gönderilmesinin ardından, Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinde yer alan belgelerle birlikte ilgili sosyal güvenlik merkezine başvuruda bulunulması halinde, ilgili sosyal güvenlik merkezince gerekli kontroller yapıldıktan sonra işyeri tescil işlemleri gerçekleştirilmektedir. Bahse konu uygulamaya Sosyal Güvenlik Kurumunun ilgili internet linkinde³ yer alan "İşyeri Bildirgesi (4-a'lı Sigortalı Çalıştırılanlar Yönünden)" seçeneğinden erişilmesi mümkündür.

¹ 12.05.2010 tarih ve 27579 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

² 26.08.2014 tarihli duyuru. www.sgk.gov.tr/duyurular

³ http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/tr/e_sgk/diger_uygulamalar/

İşyeri bildirgesinin verilmesi ile ilgili olarak Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinde de belirtildiği üzere;

- Aynı işverenin, birden fazla özel ya da ihale konusu iş alması, işyeri kurması veya devir alması yahut kendisine intikal etmesi hâlinde her işyeri için ayrı işyeri bildirgesi düzenlenir.
- Aynı işverenlere ait olup, aynı işkolunda bulunan birden fazla kara veya deniz yahut hava ulaştırma araçlarına tek sicil numarası verilir.
- İhale yoluyla yapılan işlerin konsorsiyum şeklinde üstlenilmesi hâlinde, konsorsiyumu oluşturan üstlenicilerin her birine müstakilen istihkak ödenmesi ve bu üstleniciler tarafından idareye ayrı ayrı teminat verilmiş olması kaydıyla üstlenicilerin her birine, verecekleri işyeri bildirelerine istinaden Sosyal Güvenlik Kurumunca ayrı ayrı sicil numarası verilebilir. İhale konusu işin iş ortaklığı şeklinde üstlenilmesi durumunda ise, işyeri, iş ortaklığı adına ve tek işyeri sicil numarası verilerek tescil edilir.
- Şirketlerin kuruluş aşamasında sigortalı çalıştırmaya başlayacağı tarihi ve çalıştırılacak sigortalı sayısını ticaret sicil memurluklarına bildirmesi üzerine, ticaret sicil memurluklarınca ilgili sosyal güvenlik il müdürlüğü/sosyal güvenlik merkezine gönderilecek bu bildirimine istinaden, işyeri tescil edilir. Bu durumda şirketlerce ayrıca işyeri bildirgesi düzenlenmez.
- Esas işin ayrıntısı veya tamamlayıcısı niteliğinde olan ve sigortalıları birbirine karışmayan işlerin ayrı ve bağımsız olarak yürütüldüğü yerler de bağımsız işyeri sayılır.
- Tek ihale ile birden fazla ünitenin görev alanına giren bir işin yapılması hâlinde, istihkaklarının bir ödenmesi ve teminatlarının tek olması şartıyla, işe ilk başlanılan yeri çevresine alan üniteye tek işyeri sicil numarası verilebilir. Aynı anda birden fazla ünitenin görev alanlarında işe başlanması halinde, hangi üniteden tek işyeri sicil numarası alınacağı işverenin talebine göre belirlenir. İşverence, ilgili bulunan diğer ünitelere yazılı olarak bilgi verilir.
- Aynı işveren tarafından yaptırılan ve birden fazla yapı ruhsatı bulunan özel nitelikteki bina inşaatı işyerlerinde, parsellerinin bitişik ya da yakın olması ve sigortalıların birbirine karışması şartıyla inşaatların tek sicil numarasında yürütülmesine üniteye izin verilebilir.

Sosyal Güvenlik Kurumuna süresi içinde verilmeyip sonradan verilecek işyeri bildirgesi, Sosyal Güvenlik Kurumunca aksi kararlaştırılmadığı sürece kâğıt ortamında elden veya posta yoluyla verilmeye devam edilmektedir.

Şirket kuruluşu aşamasında, çalıştıracağı sigortalı sayısını ve bunların işe başlama tarihini, ticaret sicili memurluklarına bildiren işverenlerin, bu bildirimleri Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılmış sayılmaktadır. Ticaret sicili memurlukları, kendilerine yapılan bu bildirim en geç on gün içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmek zorundadır. Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tâbi şirketlerin türlerinin değişmesi, birleşmesi veya diğer bir şirkete katılması durumunda, bu hususların ticaret siciline tesciline ilişkin ilân tarihini; adi şirketlerde şirkete yeni ortak alınması durumunda ise en geç yeni ortağın alındığı tarihi takip eden on gün içinde, işyeri bildirgesi ile Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmek zorundadır. İşyerinin faaliyette bulunduğu adresten başka bir ildeki adrese nakledilmesi, sigortalı çalıştırılan bir işin veya işyerinin başka bir işverene devredilmesi veya intikal etmesi halinde, işyerinin nakledildiği, yeni işverenin işi veya işyerini devraldığı tarihi takip eden on gün içinde, işyerinin miras yoluyla intikali halinde ise mirasçıları, ölüm tarihinden itibaren en geç üç ay içinde, işyeri bildirgesini

Sosyal Güvenlik Kurumuna vermekle yükümlüdür. İşyerinin aynı il sınırları içinde başka sosyal güvenlik il müdürlüğü/merkez müdürlüğü görev alanına giren başka bir adrese nakledilmesi halinde, adres değişikliğinin yazı ile bildirilmesi yeterlidir. Bu işlerde çalışan sigortalıların, sigorta hak ve yükümlülükleri devam etmektedir.

İşveren Uygulama Tebliğinde⁴ de belirtildiği üzere 5510 sayılı Kanuna göre 4/1-a sigortalısı çalıştıran işyerlerinin tescilinde tescili yapılacak işyerinde,

- Hem ayın 1'i ile 30'u arasında, hem de ayın 15'i ile müteakip ayın 14'ü arasındaki çalışmalarına istinaden ücret alan sigortalıların bulunması halinde, her iki çalışma döneminden dolayı iki ayrı işyeri bildirgesi düzenlenerek ayrı ayrı işyeri tescili yapılmaktadır.
- İşverenin 18 yaşından küçük olması halinde, işyeri bildirgesinin işverene ait bölümlerinin "18 yaşından küçük kimseye velayeten velisinin adı" ibaresi ile doldurularak imzalanmasını müteakip, veli işveren vekili sayılarak işyeri tescil edilmektedir.
- İşverenin, Medeni Kanuna göre sınırlı ehliyetsiz olması nedeniyle kendisine vasi atanması halinde, işyeri bildirgesinin işverene ait bölümlerinin "Sınırlı ehliyetsiz kimseye vesayeten vasisinin adı" ibaresi ile doldurularak imzalanmasını müteakip, vasi işveren vekili sayılarak işyeri tescil edilmektedir.
- Devir veya intikal nedeniyle düzenlenen işyeri bildirgesine istinaden ayrıca işyeri dosyası tescil edilmemekte, işlemlerin eski işyeri numarasından devam ettirilebilmesi için, devir veya intikale ilişkin gerekli değişiklikler tescil kütüklerine kaydedilmektedir.
- İşyerinin, gerek başka bir ildeki adrese nakledilmesi nedeniyle düzenlenen işyeri bildirgesine istinaden, gerekse aynı il içinde olmakla birlikte başka bir sosyal güvenlik il müdürlüğü/merkez müdürlüğü görev alanındaki adrese nakledilmesi nedeniyle yapılan yazılı bildirim üzerine yeni işyeri dosyası tescil edilmektedir.
- İşyerinin başka bir sosyal güvenlik il müdürlüğü/merkez müdürlüğü görev alanına giren adrese nakledilmesi halinde, durum yeni sosyal güvenlik il müdürlüğü/merkez müdürlüğü tarafından bildirim kendisine yapıldığı tarihten itibaren onbeş gün içinde eski işyeri dosyasının bulunduğu sosyal güvenlik il müdürlüğü/merkez müdürlüğüne yazılı olarak bildirilmekte ve yapılan bildirim üzerine eski işyeri dosyası Kanun kapsamından çıkartılmaktadır.
- İşyerinin aynı sosyal güvenlik il müdürlüğü/merkez müdürlüğünün görev alanına giren başka bir adrese nakledilmesi halinde, yeni adres, işyerinin nakledildiği tarihten itibaren on gün içinde işyerinin işlem gördüğü sosyal güvenlik il müdürlüğü/merkez müdürlüğüne yazı ile bildirilecektir. Bu durumda yeni işyeri dosyası tescil edilmemektedir.
- Aynı işkolunda birden fazla nakil aracı bulunan işverence nakil araçlarının kayıtlı olduğu ilgili idareyi gösterir belge ibraz edilerek tek işyeri bildirgesi düzenlenecek ve işyeri, idarenin bulunduğu bölgeyi içine alan sosyal güvenlik il müdürlüğü/merkez müdürlüğüne tescil edilmektedir.

Aynı kamu kurum ve kuruluşunda, 4/1-a ve 4/1-c sigortalılarının çalıştırılması halinde, 4/1-a sigortalıları için ayrı, 4/1-c sigortalıları için ayrı işyeri bildirgesi düzenlenerek ayrı ayrı işyeri dosyası tescil edilmektedir.

⁴ 01.09.2012 tarih ve 28398 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Alt işveren, asıl işverenin işyerinde çalıştırdığı sigortalıları, işverenle aralarında yaptıkları sözleşmenin ibrazı kaydıyla, Sosyal Güvenlik Kurumundan alacağı özel bir numara ile asıl işverenin kayıtlı olduğu dosyadan bildirmektedir. Böylece alt işveren, mevzuattan doğan yükümlülüklerini asıl işverene ait işyeri sicil numarasına ilave olarak verilecek üç haneli alt işveren numarası ile asıl işverenin işyeri dosyası üzerinden yerine getirmektedir. Alt işveren adına işyeri dosyası açılmamaktadır.

Sigortalıyı geçici iş ilişkisi çerçevesinde devralan işveren, müştereken ve müteselsilen sorumlu olduğu yükümlülüklerini sigortalıyı devir aldığı işverenle yapmış olduğu sözleşmeyi Sosyal Güvenlik Kurumuna ibraz etmesi kaydıyla kendisine verilecek üç haneli numara ile sigortalıyı devir aldığı işverene ait işyeri dosyası üzerinden yerine getirebilir. Sigortalıyı geçici iş ilişkisi çerçevesinde devralan işveren adına işyeri dosyası açılmamaktadır.

4- RUHSAT VERMEYE YETKİLİ MERCİLERCE VERİLEN RUHSATLAR SONUCU İŞYERİ TESCİLİ

Valilikler, belediyeler ve ruhsat vermeye yetkili diğer kamu ve özel hukuk tüzel kişileri, yapı ruhsatı ve diğer tüm ruhsat veya ruhsat niteliği taşıyan işlemlerine ilişkin bilgi ve belgeler ile varsa bunların verilmesine esas olan istihdama ilişkin bilgileri, verildiği tarihten itibaren bir ay içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmekle yükümlüdürler. Ruhsatın düzenlenmesine esas olan işi çevresine alan sosyal güvenlik il müdürlüğü/merkez müdürlüğü tarafından, yapılacak işlemlere esas olmak üzere ruhsata konu işe/inşaata başlanılıp başlanılmadığı, başlanılmış ise hangi tarihte başlanıldığı gibi hususların açıklığa kavuşturulması amacıyla ruhsat vermeye yetkili mercilerden istenilen bilgiler süresinde sosyal güvenlik il müdürlüğü/merkez müdürlüğüne gönderilmektedir. Ruhsat veya ruhsat niteliği taşıyan işlemlere ilişkin bilgi ve belgelerin sosyal güvenlik il müdürlüğü/merkez müdürlüğüne intikali üzerine, yapı ruhsatları ile istihdama ilişkin bilgileri ihtiva edenler yönünden öncelikle ruhsata konu işin/inşaatin sosyal güvenlik il müdürlüğü/merkez müdürlüğü tescilli olup olmadığı araştırılmakta, sigortalı çalıştırıldığı halde söz konusu iş/inşaat tescilli değilse sosyal güvenlik il müdürlüğü/merkez müdürlüğüne re'sen tescil edilmektedir.

Valilikler, belediyeler, il özel idareleri ve ruhsat vermeye yetkili diğer merciler tarafından geçici iskan veya yapı kullanma izin belgesi verilmeden önce, yapılan inşaat dolayısıyla ilgililerden Sosyal Güvenlik Kurumuna borçlarının bulunmadığına dair Kurumca düzenlenmiş ilişiksizlik belgesinin istenilmesi zorunludur. Bu nitelikteki yazı ibraz edilmedikçe ilgililere geçici iskan veya yapı kullanma izin belgesi verilememektedir.

5- İŞYERİ BİLDİRGESİ İLE BİRLİKTE VERİLECEK DİĞER BELGELER

Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 29. maddesi uyarınca işveren, işyeri bildirgesi ekinde Sosyal Güvenlik Kurumuna vermesi gereken;

- a) Daimi mahiyetteki işyerlerinde, işyerinin adresini gösterir yerleşim belgesini,
- b) Gerçek kişi işverenler yönünden kendilerinin, tüzel kişi işverenler yönünden ise tüzel kişiliği temsile yetkili kişilerin imza sirkülerini,

bir ay içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna elden vermekle veya posta yoluyla göndermekle yükümlüdür. İmza sirküleri Sosyal Güvenlik Kurumuna verilmesi gereken kişilerin, sosyal güvenlik il müdürlüğü/merkez müdürlüğüne bizzat müracaat ederek kimliklerinin tespitiyle birlikte imza beyanlarının

alınmasını sağlamaları halinde, imza sirküleri artık istenilmemektedir. İşverenden iş alan alt işverenler, 5510 sayılı Kanundan doğan yükümlülükleri başlamadan önce, işyeri bildirgesi hariç, imza sirkülerini ve asıl işverenle yapmış olduğu sözleşmenin bir örneğini, Sosyal Güvenlik Kurumuna elden vermek veya posta yoluyla göndermek zorundadır. Bu belgelerin yanı sıra;

- a) Tüzel kişiler; hükmi şahsiyetin tescil edildiği Ticaret Sicil Gazetesini,
- b) Adi ortaklıklar; noter onaylı ortaklık sözleşmesini,
- c) İhale konusu işlerde; işin sözleşmesi veya işin üstlenildiğini gösterir idarenin yazısı,
- ç) İnşaat işyerlerinde; yapı ruhsatının fotokopisi, varsa arsa sahibi ile müteahhit arasındaki inşaat yapım sözleşmesi,

bir ay içinde ve aynı usulle verilmelidir. Kamu kurum ve kuruluşlarında 4/1-c sigortalısı sigortalı çalıştırılan işyerlerinin tescilinde, işyeri bildirgesi yeterli olup eki belgelere ihtiyaç olması hâlinde ilgili sosyal güvenlik il müdürlüğü/merkez müdürlüğüne ayrıca istenmektedir. Bu kapsamda verilmesi istenen belgelerden ilgili kurumlardan elektronik ortamda alınanlar Sosyal Güvenlik Kurumunca istenmemektedir.

6- BELİRLİ YERDE YAPILMAYAN ve BELİRLİ BİR MERKEZDEN SEVK ve İDARE EDİLEN İŞLERİN TESCİLİ

Belirli yerde yapılmayan ve belirli bir merkezden sevk ve idare edilen işlerin tescili ile ilgili olarak sigortalı çalıştırılmaya başlanılan, devir alınan veya başka bir işverene intikal eden işin, belirli bir yerde yapılmaması hâlinde işyeri bildirgesi işverenin ikametgâhının bulunduğu yerdeki ilgili sosyal güvenlik il müdürlüğü/merkez müdürlüğüne verilmektedir. Şayet sigortalı çalıştırılmaya başlanılan, devir alınan veya başka bir işverene intikal eden işin bir ilden diğer bir ile geçmesi ve devam etmesi hâlinde ise işin başladığı yeri çevresine alan; ilgili sosyal güvenlik il müdürlüğü/merkez müdürlüğüne verilmektedir. Büro, yazıhane gibi belli bir merkezden sevk veya idare edilmeyen ve faaliyeti belirli bir yere bağlı olmayan işler, belirli yerde yapılmayan işler olarak kabul edilmektedir. Belirli bir yerde yapılmayan işlerde işverenin ikametgâhı ile işin görüldüğü yerler Sosyal Güvenlik Kurumuna ait ayrı sosyal güvenlik il müdürlüğü/merkez müdürlüğü bölgelerinde bulunuyorsa, sigorta işlemlerinin işverenin yazılı başvurması üzerine, işin yapıldığı yeri çevresine alan ilgili sosyal güvenlik il müdürlüğü/merkez müdürlüğü veya bu birimlerden biri tarafından yürütülmesine, Sosyal Güvenlik Kurumunca izin verilebilmektedir. Faaliyeti belirli bir yere bağlı olmamakla beraber, büro, yazıhane gibi belirli bir merkezden sevk ve idare edilen işler, belirli bir yerde yapılmış sayılmakta ve işyeri bildirgesi, işin sevk ve idare edildiği yeri çevresine alan ilgili sosyal güvenlik il müdürlüğü/merkez müdürlüğüne verilmektedir.

7- İŞVEREN TARAFINDAN İŞYERİ BİLDİRGESİNİN VERİLMEMİŞ OLMASI HÂLİNDE TESPİT veya RESMÎ BELGELERE İSTİNADEN RESEN TESCİL

İşveren tarafından işyeri bildirgesinin verilmemiş olması hâlinde, işyeri;

- Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarınca, fiilen yapılan denetimler sonucunda veya işyeri kayıtlarından yapılan tespitlere,

- Kamu idarelerinin denetim elemanlarınca kendi mevzuatları gereğince yapacakları soruşturma, denetim ve incelemeler neticesinde veya kamu idareleri ile diğer kuruluşlar, döner sermayeli kuruluşlar, diğer gerçek ve tüzel kişiler ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan, Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılacak bildirimlerden veya ruhsat vermeye yetkili mercilerden alınan ve sadece beyan esasına dayanmayan bilgilere,
- Mahkeme kararlarına, istinaden re'sen tescil edilmektedir.

8- DEVİR, NAKİL veya İNTİKAL HALİNDE İŞYERİNİN BİLDİRİMİ ve TESCİLİ

Sigortalı çalıştırılan bir işyerinin faaliyette bulunduğu adresten başka bir ildeki adrese nakledilmesi hâlinde nakleden işverence; başka bir işverene devredilmesi hâlinde ise devralan işverence; nakil veya devir tarihini takip eden on gün içinde işyeri bildirgesi ile Sosyal Güvenlik kurumuna bildirilmesi gerekmektedir. İşverenin ölümü ile işyerinin mirasçılarına intikali hâlinde ise mirasçılarınca, ölüm tarihinden itibaren üç ay içinde işyeri bildirgesi verilmelidir.

İşyerinin aynı il içinde başka bir ünitenin görev bölgesine nakledilmesi hâlinde işyeri bildirgesi verilmesine gerek bulunmamaktadır. Ancak, nakil tarihini takip eden 10 gün içinde durum, işverence eski ve yeni ilgili sosyal güvenlik il müdürlüğü/merkez müdürlüğüne bir yazı ile bildirilmelidir. Yeni sosyal güvenlik il müdürlüğü/merkez müdürlüğü nakil bilgilerine dayanarak işverene işyeri sicil numarasını bildirmektedir. Eski sosyal güvenlik il müdürlüğü/merkez müdürlüğünde bulunan işyeri dosyasındaki tescile esas bilgi ve belgelerin birer örneği yeni sosyal güvenlik il müdürlüğü/merkez müdürlüğündeki dosyasına konulmaktadır.

Şayet Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabi şirketlerin nevelerinin değişmesi, birleşmesi, bölünmesi veya diğer bir şirkete katılması durumunda, bu hususların ticaret siciline tesciline ilişkin ilan tarihini; adi şirketlerde şirkete yeni ortak alınması halinde ise, en geç yeni ortağın alındığı tarihi; takip eden on gün içinde bu durumların işyeri bildirgesi ile Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmesi zorunludur. İşyeri bildirgesi, e-sigorta kanalıyla alınması sağlanıncaya kadar, elden verilebilmektedir veya posta yoluyla gönderilmektedir. İşyerlerinde işletme adı değişikliklerinde işyeri bildirgesi verilmesine gerek bulunmamaktadır. Bu değişikliğin bir yazı ile Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmesi yeterlidir. İşyerinde 4/1-c sigortalısı çalıştıran işverenler işyerlerinin;

- Bağlı buldukları saymanlığın değişmesi durumunda, işyerinin tesciline esas değişiklik bilgileri işverence, saymanlık değişiklik tarihini takip eden on gün içinde,
- Başka bir kamu idaresine devri veya birleşmesi hâlinde, devir alan veya birleşen kamu idaresince, durumun dayanağı bilgi ve belgelerle birlikte, devir veya birleşme tarihini takip eden on gün içinde,
- Yeni bir kamu idaresi adı altında birleşmesi durumunda, yeni kurulan kurumca, birleşme tarihini takip eden on gün içinde işyeri bildirgesi verilerek, ayrıca birleşmeye ilişkin bilgi ve belgeleriyle birlikte aynı süre içinde,
- Aynı il içindeki adres veya isim değişiklikleri, dayanağı bilgi ve belgeleriyle birlikte değişiklik tarihini takip eden on gün içinde,
- Özelleştirilmek suretiyle satışının yapılması hâlinde, satış yapılan kurumca satış işleminin onaylandığı tarihi takip eden on gün içinde ilgili belgeleriyle birlikte, yazılı olarak Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmektedir.

9- SONUÇ

En geç sigortalı çalıştırmaya başladığı tarihte, işyerinin nakli, devri, intikali veya Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tâbi şirketlerin nevelerinin değişmesi, birleşmesi veya diğer bir şirkete katılması durumlarında belirlenen yasal sürelerde gerekli bildirgeyi vermeyenlere, Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenen şekle ve usulüne uygun vermeyenlere veya internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu halde, anılan ortamda göndermeyenlere;

- Kamu idareleri ile bilânço esasına göre defter tutmak zorunda olanlar için döneminde geçerli 4857 sayılı İş Kanunu gereğince 16 yaşından büyük işçiler için belirlenen bir aylık asgari ücretin üç katı tutarında,
- Diğer defterleri tutmak zorunda olanlar için döneminde geçerli 4857 sayılı İş Kanunu gereğince 16 yaşından büyük işçiler için belirlenen bir aylık asgari ücretin iki katı tutarında,
- Defter tutmakla yükümlü olmayanlar için döneminde geçerli 4857 sayılı İş Kanunu gereğince 16 yaşından büyük işçiler için belirlenen bir aylık asgari ücret tutarında,

idari para cezası uygulanmaktadır. Ayrıca işverenler işyeri bildirgesini en geç sigortalı çalıştırmaya başladığı tarihte, Sosyal Güvenlik Kurumuna vermekle yükümlü olmakla birlikte şirket kuruluşu aşamasında, çalıştıracağı sigortalı sayısını ve bunların işe başlama tarihini, ticaret sicili memurluklarına bildiren işverenlerin, bu bildirimleri Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılmış sayılacağından ticaret sicili memurluklarının da kendilerine yapılan bu bildirim en geç on gün içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmemesi halinde bildirim yükümlülüğünü yasal süresi içinde yerine getirmeyen ticaret sicili memurluklarına döneminde geçerli 4857 sayılı İş Kanunu gereğince 16 yaşından büyük işçiler için belirlenen bir aylık asgari ücret tutarında idari para cezası uygulanmaktadır. Mahkeme kararına, Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarınca yapılan tespitler veya diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarınca kendi mevzuatları gereğince yapacakları soruşturma, denetim ve incelemelere ya da kamu idarelerinden alınan belgelere istinaden düzenlenenler hariç olmak üzere, bildirgenin veya belgenin yasal süresi geçtikten sonra ilgililerce kendiliğinden 30 gün içinde verilmesi ve söz konusu cezaların ilgililerce, yapılacak tebligat tarihini takip eden günden itibaren 15 gün içinde ödenmesi halinde, bu kapsamda öngörülen idari para cezaları dörtte bir oranına karşılık gelen tutar üzerinden uygulanmaktadır. İdarî para cezalarının, Sosyal Güvenlik Kurumuna itiraz edilmeden veya yargı yoluna başvurulmadan önce tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde peşin ödenmesi halinde, bunun dörtte üçü tahsil edilmektedir.

KAYNAKÇA

- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu
- 4857 sayılı İş Kanunu
- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
- Sosyal Sigorta İşlemler Yönetmeliği
- İşveren Uygulama Tebliği